KOMISJONI OTSUS,

8. märts 2006,

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/17/EÜ (millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused) artikli 30 lõike 1 kohaldamise kohta elektritootmise suhtes Inglismaal, Šotimaal ja Walesis

(teatavaks tehtud numbri K(2006) 690 all)

(Ainult ingliskeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2006/211/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiivi 2004/17/EÜ, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused, [1] eriti selle artikli 30 lõikeid 4 ja 6,

võttes arvesse Ühendkuningriigi 2. novembril 2005. aastal e-kirja teel esitatud taotlust, mida kinnitati allkirjastatud faksiga 8. novembril 2005. aastal, ning lisateavet, mida komisjoni teenistused soovisid 2. detsembri 2005. aasta e-kirjas ning mille Ühendkuningriik saatis e-kirjaga 12. jaanuaril 2006. aastal,

võttes arvesse sõltumatu riikliku ametiasutuse Office of Gas and Electricity Markets (OFGEM) järeldust, mille alusel on tingimused direktiivi 2004/17/EÜ artikli 30 lõike 1 kohaldamiseks täidetud,

ning arvestades järgmist:

(1) Direktiivi 2004/17/EÜ artiklis 30 on sätestatud, et direktiivis käsitletava tegevuse võimaldamiseks sõlmitud lepingute suhtes ei kohaldata käesolevat direktiivi, kui liikmesriigis, kus neid täidetakse, on see tegevus otseselt avatud konkurentsile turgudel, millele juurdepääs ei ole piiratud. Otsest avatust konkurentsile hinnatakse objektiivsete kriteeriumide põhjal, võttes arvesse asjaomase sektori erijooni. Juurdepääsu ei peeta piiravaks, kui liikmesriik on rakendanud vastavad ühenduse õigusaktid, mis avavad konkurentsile asjaomase sektori või osa sellest, ning kohaldab neid. Nimetatud õigusaktid on loetletud direktiivi 2004/17/EÜ XI lisas, kusjuures elektrisektorit käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 1996. aasta direktiiv 96/92/EÜ elektri siseturu ühiseeskirjade kohta. [2] Direktiiv 96/92/EÜ on asendatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiiviga 2003/54/EÜ (mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 96/92/EÜ), [3] milles nõutakse veelgi suuremat turu avatust.

(2) Direktiivi 2004/17/EÜ artikli 62 lõikes 2 sätestatakse, et kõnealuse direktiivi III jaotist ei kohaldata ideekonkursside suhtes, mis korraldatakse sellise tegevuse läbiviimiseks asjaomases liikmesriigis, mille puhul komisjoni otsusega on kehtestatud artikli 30 lõike 1 kohaldatavus või kus seda peetakse kohaldatavaks artikli 30 lõike 4 teise või kolmanda lõigu või lõike 5 neljanda lõigu alusel.

(3) Ühendkuningriigi esitatud taotlus käsitleb elektri tootmist Inglismaal, Šotimaal ja Walesis. Arvestades nende kolme geograafilise piirkonna turgude ühtset iseloomu ja ühenduste piiratud võimsust [4] Ühendkuningriigi ning ühenduse muude alade jaotusvõrkude vahel, võib Inglismaad, Šotimaad ja Walesi pidada asjaomasteks turgudeks, et hinnata direktiivi 2004/17/EÜ artikli 30 lõikes 1 sätestatud tingimusi. Käesolev järeldus on kooskõlas järeldusega, mis sisaldub komisjoni teatises nõukogule ja Euroopa Parlamendile – "Aruanne gaasi ja elektri siseturu loomise edenemise kohta" [5] (edaspidi "2005. aasta aruanne"), kus on öeldud, et majandusliku ulatuse seisukohast jäävad elektriturud ühenduses riiklikuks.

(4) See hinnang ning kõik muud selles otsuses olevad hinnangud on tehtud ainuüksi direktiivi 2004/17/EÜ silmas pidades ega piira konkurentsieeskirjade kohaldamist.

---

[1] ELT L 134, 30.4.2004, lk 1. Direktiivi on viimati muudetud komisjoni määrusega (EÜ) nr 2083/2005 (ELT L 333, 20.12.2005, lk 28).

[2] EÜT L 27, 30.1.1997, lk 20.

[3] ELT L 176, 15.7.2003, lk 37.

[4] Umbes 4 % tippnõudlusest.

[5] KOM(2005) 568 (lõplik), 15.11.2005.

(5) Ühendkuningriik on rakendanud nii direktiivi 96/92/EÜ kui ka direktiivi 2003/54/EÜ ja kohaldab neid. Sellest tulenevalt ja vastavalt artikli 30 lõike 3 esimesele lõigule tuleb juurdepääsu turule lugeda mittepiiratuks.

(6) Otsest avatust konkurentsile tuleb hinnata erinevate näitajate põhjal, millest ükski ei ole iseenesest otsustav. 2005. aasta aruandes märkis komisjon, et paljudel riiklikel turgudel on tööstusharu kontsentratsioon kõrge ning see takistab tõhusa konkurentsi arengut. ([6]) Sellest tulenevalt leidis komisjon, et elektritootmise puhul on üks riiklike turgude konkurentsitaseme näitaja kolme suurima tootja turuosa kokku. ([7]) Vastavalt viimastele kättesaadavatele andmetele on kolme suurima elektritootja turuosa hulgimüügiturul kokku 39 %, ([8]) mis on piisavalt madal tase, et pidada turgu otseselt konkurentsile avatuks.

(7) Näitajaks tuleb pidada ka tasakaalustavate turgude toimimist. Tegelikult iga turuosaline, kes ei suuda oma tootmist kohaldada vastavalt oma tarbijate vajadustele, riskib suure vahega hindades, millega põhivõrguettevõtja müüb tasakaalustamata energiat ja millega ta ostab tagasi ülemäärase toodangu. Need hinnad võib reguleeriv asutus määrata põhivõrguettevõtjale otse või kasutatakse turuseadustel põhinevat mehhanismi, mille puhul määratakse hind kindlaks teiste selliste tootjate pakkumise põhjal, kes reguleerivad tootmist vastavalt üles või alla; väikeste turuosaliste suurim probleem kerkib esile siis, kui vahe põhivõrguettevõtja müügi- ja ostuhindade vahel on suur. Seda juhtub paljudes liikmesriikides ning see on tõenäoliselt konkurentsi arengule kahjulik. Suur hinnavahe võib olla vähese konkurentsi näitajaks tasakaalustaval turul, kus tõenäoliselt domineerib üks või kaks põhilist tootjat. Olukord halveneb veelgi, kui võrgukasutajad ei saa oma positsioone kohandada võimalikult reaalajas. ([9]) Pärast Suurbritannia elektrienergia kauplemis- ja edastuskorra (British Electricity Trading and Transmission Arrangements – BETTA) kohaldamist on Inglismaal, Šotimaal ja Walesis eksisteerinud ühtne tasakaalustav turg. Lisaks viitavad selle peamised tunnused (turupõhine hind, pooletunnised turu sulgemised ja vähene hinnaerinevus) sellele, et turg on otseselt konkurentsile avatud.

(8) Arvestades vaatlusaluse toote (elektrienergia) omadusi ning asendustoodete või -teenuste vähesust või puudumist, on hinnakonkurents ja hinnakujundus elektrituru konkurentsi hindamisel suure tähtsusega. Tarnijat vahetavate klientide arv on tõelise hinnakonkurentsi ja kaudselt ka konkurentsi tõhususe loomulik näitaja. Kui tarnijat vahetavad vähesed kliendid, siis on turu toimimisega tõenäoliselt probleeme, kuigi ei tohiks arvestamata jätta ka eeliseid, mis tulenevad võimalusest tavapärase tarnijaga uuesti läbi rääkida. ([10]) Lisaks on reguleeritud lõpptarbija hinnad tarbijakäitumise määrav tegur. Kuigi üleminekuperioodil võib kontrolli säilitamine olla õigustatud, põhjustab kontroll järjest rohkem moonutusi, niipea kui investeeringuvajadus suureneb. ([11])

(9) Ühendkuningriigis on suurtest ja väga suurtest tööstustarbijatest ning väikese ja keskmise suurusega tööstustarbijatest ja äriettevõtetest vahetanud tarnijat üle 70 %, kuid kolmandas kategoorias, kuhu kuuluvad väikeettevõtted ja kodutarbijad, on see määr 50 %, ([12]) lõpptarbija hinnakontroll tühistati 2002. aastal. ([13]) Tarnija vahetamise ja lõpptarbija hinnakontrolli seisukohast on olukord Ühendkuningriigis rahuldav ning seda tuleb pidada märgiks, et turg on konkurentsile otseselt avatud.

(10) Arvestades neid näitajaid ja vaadates sektori üldpilti Inglismaal, Šotimaal ja Walesis, eelkõige tootjate/tarnijate eraldatust jaotusvõrgust ja jaotusvõrgule juurdepääsetavuse tulemuslikku reguleerimist, mis ilmneb Ühendkuningriigi saadetud teabest, 2005. aasta aruandest ja selle tehnilisest lisast, võib direktiivi 2004/17/EÜ artikli 30 lõikes 1 sätestatud konkurentsile otsese avatuse tingimusi lugeda Inglismaa, Šotimaa ja Walesi elektrienergia tootmise puhul täidetuks. Nagu on märgitud eespool 5. põhjenduses, võib tegevusalale vaba juurdepääsu tingimust lugeda täidetuks. Sellest tulenevalt ei kohaldata direktiivi 2004/17/EÜ juhul, kui tellijad sõlmivad lepinguid, mille eesmärk on võimaldada elektrienergia tootmist nendes geograafilistes piirkondades, ega ka siis, kui korraldatakse ideekonkurss sellise tegevuse sooritamiseks.

([6]) Vt 2005. aasta aruanne, lk 2.
([7]) Vt 2005. aasta aruanne, lk 7.
([8]) Vt komisjoni töödokument, 2005. aasta aruande tehniline lisa, SEK(2005) 1448, lk 44, tabel 4.1, edaspidi "tehniline lisa".
([9]) Tehniline lisa, lk 67–68.
([10]) 2005. aasta aruanne, lk 9.
([11]) Tehniline lisa, lk 17.
([12]) 2005. aasta aruanne, lk 10.
([13]) Tehniline lisa, lk 177.

(11) Käesolev otsus põhineb õiguslikul ja tegelikul situatsioonil 2005. aasta novembris, nagu see ilmneb Ühendkuningriigi saadetud teabest, 2005. aasta aruandest ja selle tehnilisest lisast. Otsuse võib läbi vaadata, kui olulised muutused tegelikus või õiguslikus situatsioonis põhjustavad olukorra, kus direktiivi 2004/17/EÜ artikli 30 lõike 1 kohaldamise tingimused ei ole enam täidetud.

(12) Käesoleva otsusega ette nähtud meetmed on kooskõlas riigihangete nõuandekomitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Direktiivi 2004/17/EÜ ei kohaldata lepingute suhtes, mille on sõlminud tellijad ja mille eesmärk on võimaldada elektri tootmist Inglismaal, Šotimaal ja Walesis.

Artikkel 2

Käesolev otsus põhineb õiguslikul ja tegelikul situatsioonil 2005. aasta novembris, nagu see ilmneb Ühendkuningriigi saadetud teabest, 2005. aasta aruandest ja selle tehnilisest lisast. Otsuse võib läbi vaadata, kui olulised muutused tegelikus või õiguslikus situatsioonis põhjustavad olukorra, kus direktiivi 2004/17/EÜ artikli 30 lõike 1 kohaldamise tingimused ei ole enam täidetud.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigile.

Brüssel, 8. märts 2006

Komisjoni nimel

komisjoni liige

Charlie McCREEVY